

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 21.12.2006
KOM(2006) 831 lõplik

**EELNÕU KOMISJONI ARUANNE NÕUKOGULE
JA EUROOPA PARLAMENDILE**

Hindamisaruanne

**nõukogu 7. mai 1998. aasta määruse (EÜ) nr 994/98, milles käsitletakse EÜ
asutamislepingu artiklite 87 (endine artikkel 92) ja 88 (endine artikkel 93) kohaldamist
teatavate horisontaalse riigiabi liikide suhtes, kohaldamise kohta vastavalt kõnealuse
määruse artiklile 5**

SISUKORD

1.	Sissejuhatus	3
2.	Vastuvõetud grupierandimäärused	4
2.1.	Esimene põlvkond: grupierandimäärused väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antava abi, vähese tähtsusega abi (välja arvatud põllumajandus- ja kalandussektoris) ning koolitusabi ja tööhõivealase abi kohta	4
2.2.	Teine põlvkond: grupierandimäärused vähese tähtsusega abi ning sellistele väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antava abi kohta, kes tegelevad põllumajandus- ja kalandustoodete tootmise, töötlemise ja turustamisega	6
2.3.	Läbipaistvus ja järelevalve	6
3.	Võimaldamismääruse ja grupierandimääruste kohaldamisel saadud kogemused	7
3.1.	Grupierandimääruste kasutamine liikmesriikide poolt	7
3.2.	Grupierandimäärused väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele koolituse ja tööhõive valdkonnas antava abi kohta (v.a põllumajandus- ja kalandussektor)	8
3.3.	Grupierandimäärused väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele põllumajandussektoris antava abi kohta	10
3.4.	Grupierandimäärused väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele kalandussektoris antava abi kohta	10
3.5.	Läbipaistvus ja järelevalve	10
4.	Järeldused võimaldamismääruse kohaldamise ja edasise arengu kohta	11
	ANNEX	13

1. SISSEJUHATUS

7. mail 1998. aastal vastu võetud nõukogu määruse (EÜ) nr 994/98¹ (edaspidi "võimaldamismäärus") alusel on komisjonil võimalik teatada, et teatavad abi liigid sobivad kokku ühisturuga (grupierandimäärused – võimaldamismääruse artikkel 1) ja teatavad abi liigid ei vasta kõigile asutamislepingu artikli 87 lõikes 1 sätestatud kriteeriumidele (vähese tähtsusega abi – artikkel 2). Selline abi vabastatakse asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud teatamiskohustuse täitmisest ja liikmesriigid võivad seega selle jõustada ilma komisjoni otsuseta.

Kui komisjon tegi nõukogule ettepaneku võimaldamismääruse kohta, oli tema eesmärk näha riigiabi valdkonnas ette prioriteetide seadmine ja lihtsustamine, millel oleks kolm mõju:

- valdkondades, kus komisjonil on piisav kogemus sobivuskriteeriumide määratlemisel, peaksid liikmesriigid suutma ilma komisjonis täiendavat menetlust korraldamata rakendada abi, mille kokkusobivuses ühisturuga ei ole kahtlusi;
- määruste vahetu kohaldamise tõttu liikmesriikides (asutamislepingu artikkel 249) saaks vastavuse grupierandimäärustele tagada võimaluse kaudu esitada tsiviilhagi riiklikule kohtule;
- grupierandimäärused võimaldavad komisjonil suunata oma vahendid konkurentsi kõige rohkem moonutavate juhtumite käsitlemisele.

Et tagada tõhus järelevalve ja kindlustada asutamislepingu artikli 88 lõikes 1 sätestatud komisjoni kohustus kontrollida pidevalt kõiki abisüsteeme, sisaldab võimaldamismäärus sätteid kõikide grupierandimääruste kohaselt rakendatud abimeetmete läbipaistvuse, aruandluse ja järelevalve kohta.

Grupierandimäärused võib vastu võtta võimaldamismääruse artiklis 1 sätestatud järgmiste abiliikide kohta:

- väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted,
- uurimis- ja arendustegevus,
- keskkonnakaitse,
- tööhõive ja koostöö ning
- abi, mis on kooskõlas regionaalabi kaardiga, mis komisjon on kinnitanud igale liikmesriigile.

Kõnealustes määrustes täpsustab komisjon abi eesmärki, abisaajate kategooriaid, teatamiskohustusest vabastatud abi piirmäära ning abi kumuleerumise ja järelevalve tingimusi.

¹ Nõukogu 7. mai 1998. aasta määrus (EÜ) nr 994/98, milles käsitletakse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite 92 ja 93 kohaldamist teatavate horisontaalse riigiabi liikide suhtes, EÜT L 142/1-4, 14.5.1998.

Vähese tähtsusega abi määrustega (võimaldamismääruse artikkel 2) tagatakse, et samale ettevõttele konkreetse tähtaja jooksul antud abi ei ületa teatavat kindlaksmääratud summat.

Komisjon esitab käesoleva aruande nõukogu määruse (EÜ) nr 994/98 kohaldamise kohta vastavalt kõnealuse määruse artiklile 5 Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Aruandega on 9. novembril 2006. aastal tutvunud riigiabi nõuandekomitee.

Käesoleva aruande ettevalmistamisel uuris komisjon nii ELi kõikidele liikmesriikidele ja Euroopa Majanduspiirkonna lepingus osalevatele EFTA riikidele saadetud küsimustiku kui ka 27. juunil 2006. aastal komisjoni ja liikmesriikide ametiasutuste vahel toimunud mitmepoolsel kohtumisel peetud arutelu kaudu liikmesriikide kogemusi. Liikmesriikide tagasiside on aluseks käesoleva aruande kolmandale osale.

2. VASTUVÕETUD GRUPIERANDIMÄÄRUSED

Toetudes sobivuskriteeriumide määratlemisel saadud kogemustele ja võttes arvesse ühisturu arengut, on komisjon alates 2001. aastast vastu võtnud grupierandimäärusi väikeste ja keskmise suurusega ettevõtetele antava, tööhõivealase ja koolitusele antava abi kohta ning vähese tähtsusega abi määrusi (viited on esitatud A lisas). Kõiki määrusi kohaldatakse praegu kuni 31. detsembrini 2006², välja arvatud määrust põllumajandus- ja kalandussektoris antava vähese tähtsusega abi kohta, mida kohaldatakse kuni 31. detsembrini 2008.

Grupierandimääruseid keskkonnakaitsele antava abi ning suurettevõtetele uurimis- ja arendustegevuseks antava abi kohta ei ole veel vastu võetud, sest teatatud abiga seoses saadud kogemusi ei ole peetud piisavaks³.

2.1. Esimene põlvkond: grupierandimäärused väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antava abi, vähese tähtsusega abi (välja arvatud põllumajandus- ja kalandussektoris) ning koolitusabi ja tööhõivealase abi kohta

Esimesed kolm määrust – komisjoni määrus (EÜ) nr 68/2001 koolitusabi, (EÜ) nr 69/2001 vähese tähtsusega abi ja (EÜ) nr 70/2001 väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antava riigiabi kohta – võeti vastu jaanuaris 2001. aastal. Esimese põlvkonna viimaseks grupierandimääruseks oli 2002. aasta detsembris vastu võetud komisjoni määrus (EÜ) nr 2204/2002 tööhõivealase riigiabi kohta. Viimati nimetatud määrust kohaldatakse ainult abikavade suhtes, samas kui kõik teised grupierandimäärused reguleerivad ka kavaväliseid üksiktoetusi.

2004. aasta veebruaris laiendati komisjoni määrusega (EÜ) nr 364/2004 väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antavat abi käsitleva grupierandimääruse reguleerimisala neile uurimis- ja arendustegevuseks antava abi võrra. Sama määrusega ja komisjoni määrusega (EÜ) nr 363/2004 kohandati väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antavat abi ja koolitusabi käsitlevaid grupierandimääruseid väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete uue määratlusega (vt allpool) ning nähti ette, et kõnealustes grupierandimäärustes sätestatud konkreetne iga-aastane aruandmiskohustus asendatakse riigiabi iga-aastase üldise

² Kohaldamisaja pikendamise kohta vt 4. osa.

³ Piirkondliku investeerimistoetuse kohta vt 4. osa ja joonealune märkus 16.

aruandlussüsteemiga, mis jõustus koos komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004⁴ (rakendusmäärus) aruandlust käsitlevate sätetega.

Arvestades kõnealuste määruste reguleerimisala muutmist ning Euroopa Sõe- ja Terasühenduse lepingu lõppemist 23. juulil 2002, saab nende määruste reguleerimisala kokku võtta järgmiselt: grupierandimäärus koolitusabi ja tööhõivealase abi kohta ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtetele uurimis- ja arendustegevuseks antavat abi käsitlev grupierandimäärus reguleerib kõiki valdkondi, sealhulgas põllumajandust ja kalandust, kuid ei hõlma söetööstusele (koolitusabi, väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antav abi uurimis- ja teadustegevuseks), söetööstusele, laevaehitusele ega transpordile (tööhõive) antavat abi. Samas ei hõlma väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antavat abi käsitlevad grupierandimäärused põllumajandus- ega kalandussektorit. Lisaks ei hõlma väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antavat abi käsitlevad grupierandimäärused söetööstusele antavat abi ega vähese tähtsusega abi määrused põllumajandus-, kalandus- ja transpordisektorit. Samuti tuleb asutamislepingu artikli 88 lõike 3 kohaselt teatada komisjonile grupierandimääruste reguleerimisalasse kuuluvast abist, mis ületab teatud piirmäära või millel on teatavad eripärad.

Komisjoni määrusega (EÜ) nr 70/2001 lubatakse väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele anda abi alginvesteeringuteks, välisnõustamise eest tasumiseks ning messidel ja näitustel esmakordselt osalemiseks. Selliseid ettevõtteid määratletakse komisjoni soovitus⁵ sätetatud väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete määratluse alusel.

Kuigi võimaldamismääruses nimetatakse „abi väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele“ eraldi abi liigiks, tuleb märkida, et ka kõikide teiste teatamiskohustusest vabastatud abi liikide raames on väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtteid märkimisväärsete soodustingimuste alusel lisatoetuste kaudu võimalik toetada.

Komisjoni määrus (EÜ) nr 68/2001 koolitusabi kohta lubab anda abi üld- ja erikoolituseks.

Komisjoni määrus (EÜ) nr 2204/2002 tööhõivealase abi kohta lubab anda abi uute töökohtade loomiseks, ebasoodsas olukorras olevate töötajate või puudega töötajate töölevõtmiseks ja puudega töötajate töölevõtmisega kaasnevate lisakulude hüvitamiseks.

Komisjoni määrus (EÜ) nr 69/2001 vähese tähtsusega abi kohta näeb ette, et ettevõttele antud abi, mis ei ületa kolme aasta jooksul 100 000 eurot, ei käsitleta ühinemislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses riigiabina ja seega ei kohaldata sellise abi suhtes teatamiskohustust.

⁴ Komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks, ELT L 140, 30.4.2004, lk 1.

⁵ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ, mis käsitleb mikroettevõtete, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete määratlust, ELT L 124, 20.5.2003, lk 36, ja mis jõustus 1. jaanuaril 2005, asendades komisjoni 3. aprilli 1996. aasta soovitus 96/280/EÜ, EÜT L 107, 30.4.1996, lk 4.

2.2. Teine põlvkond: grupierandimäärused vähese tähtsusega abi ning sellistele väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antava abi kohta, kes tegelevad põllumajandus- ja kalandustoodete tootmise, töötlemise ja turustamisega

Teise põlvkonna grupierandimäärustega lubatakse anda abi põllumajandus- ja kalandussektori väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele ning kehtestatakse kõnealustes sektorites erimäärus vähese tähtsusega abi andmiseks.

Komisjoni määrusega (EÜ) nr 1/2004 (põllumajandussektori väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antava riigiabi kohta) reguleeritakse mitmeid abi liike, sealhulgas investeringutoetust põllumajandustoodete tootmiseks, töötlemiseks ja turustamiseks, traditsiooniliste maastike ja ehitiste säilitamiseks ning abi kvaliteetsete põllumajandustoodete tootmise ja turustamise edendamiseks.

Komisjoni määrusega (EÜ) nr 1595/2004 (kalandussektori väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antava riigiabi kohta) vabastatakse teatamiskohustusest mitmed abiliigid, sealhulgas kalandustoodete müügi edendamine ja/või nende toodete reklaamimine, uuenduslikud meetmed ja tehniline abi ning kalalaevade lammutamine, samuti kütusele tehtavad maksuvabastused, mida rakendatakse vastavalt nõukogu direktiividele energia- ja käibemaksu kohta, kui sellised maksuvabastusi saab käsitleda riigiabina. Kõnealust määrust ei kohaldata väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antava abi suhtes, kui abisumma ületab ühe miljoni euro suuruse summa abisaaja kohta aastas, ega sellistele üksikprojektidele antava abi suhtes, mille abikõlblikud kogukulud ületavad kaks miljonit eurot.

Kogemused on näidanud, et väga väikesed abisummad põllumajandus- ja kalandussektoris ei vasta asutamislepingu artikli 87 lõikes 1 sätestatud kriteeriumidele, kui teatavad tingimused on täidetud. 2004. aasta oktoobris võttis komisjon vastu määruse (EÜ) nr 1860/2004 vähese tähtsusega abi kohta põllumajandus- ja kalandussektoris. Kõnealuse määrusega vabastatakse talunikule või kalurile kolme aasta jooksul kuni 3000 euro ulatuses antud riiklik abi teatamiskohustusest. Konkurentsimoonutuste vältimiseks peavad liikmesriigid järgima kolmeaastase ajavahemiku jooksul kohaldatavat üldist ülempiiri, mis võrdub umbes 0,3%-ga põllumajanduse või kalanduse aastasest kogutoodangust.

2.3. Läbipaistvus ja järelevalve

Võimaldamismäärus ja teatavad grupierandimäärused sisaldavad mitmeid sätteid läbipaistvuse ja järelevalve kohta.⁶ Läbipaistvus tagatakse peamiselt kokkuvõtliku teabe avaldamisega Euroopa Liidu Teatajas ja aastaaruannete esitamisega.

Esimese põlvkonna grupierandimääruste kohaselt peavad liikmesriigid saatma komisjonile kokkuvõtliku teabe 20 tööpäeva jooksul pärast meetme rakendamist. Teise põlvkonna määrustega on kehtestatud läbipaistvust reguleerivad lisasätted. Kokkuvõtliku teabe vormid tuleb saata vähemalt 10 tööpäeva enne abimeetme jõustumist. Komisjon avaldab kõnealused vormid viie tööpäeva jooksul autentises keeles Internetis. Meetme jõustumisel on liikmesriigid kohustatud Internetis avaldama abimeetme kohta täisteksti.

Aruandluse valdkonnas peavad liikmesriigid vastavalt võimaldamismäärusele esitama grupierandite kohaldamise kohta aastaaruande, mis tuleb teistele liikmesriikidele

⁶ Võimaldamismääruse artikkel 3.

kättesaadavaks teha. Rakendusmäärusega kehtestati uued sätted muudetud standardse aruandevormi⁷ kohta, milles kajastatakse kõiki riigiabimeetmeid, sealhulgas grupierandimäärustega reguleeritud.

Järelevalvet käsitlevate eeskirjade kohaselt peavad liikmesriigid säilitama dokumente kümme aastat.⁸ Sellised eeskirjad kehtivad ka vähese tähtsusega abi suhtes, kuigi vähese tähtsusega abi määruses ei nõuta meetmete avalikustamist ega aastaaruande esitamist.

3. VÕIMALDAMISMÄÄRUSE JA GRUPIERANDIMÄÄRUSTE KOHALDAMISEL SAADUD KOGEMUSED

3.1. Grupierandimääruste kasutamine liikmesriikide poolt

Komisjon leiab, et võimaldamismääruse kohaldamine ja erinevate grupierandimääruste rakendamine on olnud suhteliselt edukas. Kogemused on näidanud, et liikmesriigid on grupierandimäärustega reguleeritud valdkondades abimeetmete rakendamise protsessi kiirendamisest märkimisväärselt kasu saanud. Kõnealune määrus on EL10 liikmesriikidele oluliseks abiks riigiabipoliitika kohandamisel. Samas on mõned liikmesriigid teatanud, et grupierandimääruste kehtestamisega on neile pandud ülemäärane halduskoormus ja vastutus, millega on praktikas keeruline toime tulla. Komisjoni seisukohalt on grupierandimääruste kehtestamine kaasa toonud teatatud juhtumite arvu vähenemise, mis peaks põhimõtteliselt võimaldama komisjonil suunata rohkem vahendeid konkurentsi kõige rohkem moonutavate juhtumite käsitlemisele. Siiski ei ole seda võimalik teha viimasest laienemisest tuleneva riigiabi juhtumite koguarvu suurenemise tõttu.

Eesmärkide lõikes on grupierandimääruste kasutamine väga erinev, samuti erineb see liikmesriigiti. Väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antud abi määr on suhteliselt suur, samas kui tööhõivealast abi reguleeriva grupierandimääruse alusel rakendatud abikavade arv on suhteliselt väike. Grupierandimääruste kasutamine peegeldab sageli selget poliitilist otsust – näiteks Ühendkuningriigis nõustab kaubandus- ja tööstusministeerium abi andvaid asutusi selles, kuidas grupierandimääruseid saaks võimalikult tõhusalt kasutada. Mõnede teiste liikmesriikide esitatud meetmete hulk on seevastu suhteliselt väike.

Ajavahemikul 2001. aastast 2005. aastani teavitasid liikmesriigid komisjoni peaaegu 1300st grupierandimääruse alusel rakendatud abimeetmest. Enam kui pooled meetmed olid seotud tootmis- ja teenindussektori väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antud abi ning neljandik koolitusabiga. Suhteliselt vähe esitati tööhõivealase abi meetmeid ning kalandussektori väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antava abi meetmeid (C lisa tabel 1).

2001. aastal rakendati grupierandimääruste alusel umbes 150 meetet. Ajavahemikul 2001. aastast 2005. aastani suurenes meetmete arv märkimisväärselt. Ainuüksi 2005. aastal võtsid liikmesriigid rohkem kui 400 meetet: sealhulgas 198 meetet peamiselt tootmis- ja teenindussektori väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antava teatamiskohustusest

⁷ Komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 794/2004 (ELT L 140, 30.4.2004), vt III peatükk ja III A lisa, III B lisa (põllumajandus) ja III C lisa (kalandus).

⁸ Nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999 (EÜT L 83, 27.3.1999, lk 6) artikli 15 lõike 1 kohaselt on komisjonil õigus abi tagasi nõuda kümne aasta jooksul.

vabastatud abi⁹, 88 meetet põllumajandussektori väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antava abi, 69 meetet koolitusabi, 26 meetet tööhõivealase abi ning 22 meetet kalandussektori väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antava abi suhtes.

Ajavahemikul 2001. aastast 2005. aastani moodustasid nelja liikmesriigi – Itaalia (28% meetmete koguarvust), Ühendkuningriigi (23%), Saksamaa (14%) ja Hispaania (11%) – meetmed 75% meetmete koguarvust. Mõnede liikmesriikide esitatud meetmete arv oli suhteliselt väike – Taani, Soome, Iirimaa, Luksemburg, Portugal, Rootsi ja Prantsusmaa esitasid 10 või vähem meetet.¹⁰ EL10 liikmesriikide esitatud meetmed moodustasid rohkem kui 20% 2005. aastal esitatud meetmetest (C lisa tabel 2).

Põllumajandussektori väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete suhtes kehtestati 160 abimeedet, mis on kooskõlas varasemate hinnangutega, mille kohaselt umbes 30% kõikidest põllumajandusmeetmetest kuuluvad grupierandimääruste reguleerimisalasse. Praegu kasutavad põllumajandussektoris grupierandimääruseid kõige enam Itaalia (39 meetet 2004. ja 2005. aastal), Ühendkuningriik (23), Prantsusmaa (22) ja Hispaania (21). 2005. aastal hakkasid liikmesriigid, eriti Itaalia (13), kasutama grupierandimääruseid kalandussektori väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete suhtes.

2005. aastal anti kolme grupierandimääruse alusel (väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antav abi, koolitusabi ja tööhõivealane abi) hinnanguliselt abi 2,9 miljardi euro ulatuses.¹¹ Väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antav abi ulatus 1,5 miljardi euroni, koolitusabi 1,0 miljardi euroni ja tööhõivealane abi 0,4 miljardi euroni. Arvestades kogu ELi, moodustas grupierandimääruste kohaselt rakendatud abi 2005. aasta horisontaalsetele eesmärkidele suunatud abist 8%, kuigi mitmete liikmesriikide puhul oli see näitaja märkimisväärselt suurem – Kreeka 25%, Eesti 29%, Portugal 33% ja Poola 63% (C lisa tabel 3).

3.2. Grupierandimäärused väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele koolituse ja tööhõive valdkonnas antava abi kohta (v.a põllumajandus- ja kalandussektor)

Komisjon märgib, et hoolimata teatatud juhtumite arvu vähenemisest teavitavad liikmesriigid jätkuvalt teatavatest abimeetmetest järgmiste juhtude korral:

- meede ei kuulu grupierandimääruse reguleerimisalasse;
- grupierandimääruses sätestatud piirmäär toob kaasa teatamiskohustuse, näiteks koolitusabi käsitleva grupierandimäärusega on kehtestatud ühe miljoni euro suurune piirmäär ühe meetme kohta;
- kui tajutakse õigusliku selguse puudumist.

Analüüsidest meetmeid, millest tuleb teatada, selgus, et grupierandimäärused võivad kasulikud olla märkimisväärse hulga meetmete puhul. Sellises kontekstis on komisjon mitmel juhul soovitanud liikmesriikidel kasutada grupierandimäärusi.

⁹ Umbes 20% kõnealustest meetmetest olid uurimis- ja arendustegevuseks antava abi kohta.

¹⁰ Prantsusmaa puhul ei ole selle arvu puhul arvesse võetud põllumajandussektorit.

¹¹ Andmed põllumajandus- ja kalandussektori kohta ei ole veel kättesaadavad.

Siiski on liikmesriikidel grupierandimääruseid kohaldades tekkinud teatavaid raskusi. Paljud osutavad teatavate sätete ja määratluste ebaselgusele, mistõttu on neid võimalik mitmeti tõlgendada.

Suhteliselt vähe probleeme on tekkinud koolitusabi käsitleva grupierandimääruse kohaldamisel. Siiski on teatatud märkimisväärselt paljudest abimeetmetest, mis on ületanud grupierandimääruses sätestatud ühe miljoni piirmäära ja seega toonud endaga kaasa individuaalse teatamiskohustuse. Kõnealuseid meetmeid hinnati üldiselt grupierandimääruste alusel ja need kiideti suurel määral heaks. Siiski näitas kõnealuste juhtumite ja küsimuste analüüs, et liikmesriikidel on raskusi nõuetekohaselt kohaldada teatavaid sätteid, mis käsitlevad artikli 4 lõikes 7 määratletud abikõlblikke kulusid, eriti koolitatavate tööjõukulusid, koolituse infrastruktuuri, koolitus-/personaliüksuse kulusid ning artikli 2 punktides d ja e sätestatud eri- ja üldkoolituse eristamist.

Selliste tööhõivealaste abimeetmete arv, millest teatati või mida rakendati asjakohase grupierandimääruse alusel, on suhteliselt väike. Liikmesriigid teatasid juhtumitest õigusliku selguse puudumisel või tööhõivealast abi käsitleva grupierandimääruse artiklis 9 sätestatud teatamiskohustuse tõttu, mis kehtib eelkõige muude ebasoodsas olukorras olevate isikute rühmade ja töölepingute ümbervormistamiseks antud abi kohta. Liikmesriikide esitatud mitmed küsimused eeskirjade ja määratluste kohta on näidanud, et probleeme esineb tööhõivealast abi käsitleva grupierandimääruse sätete kohaldamisel, nt kaitstud töökohad, puudega töötajate töölevõtmisega kaasnevad kulud, teatud ajavahemikul töökohtade säilitamine ebasoodsas olukorras olevatele isikutele ja puudega isikutele ning lisakulud, mis on seotud puudega töötajate töötingimustega. Tööhõivealast abi käsitleva grupierandimääruse alusel rakendatud meetmete suhteliselt väikese arvu üheks põhjuseks võib olla see, et mõnede liikmesriikide arvates on kõnealuse määruse sätted liiga keerulised. Kui tulevased juhtumid seda suundumust kinnitavad, on komisjonil põhjust tööhõivealast abi käsitleva grupierandimääruse reguleerimisala uuesti läbi vaadata.

Oma hakis komisjoni vastu¹² taotles Belgia tööhõivealast abi käsitleva grupierandimääruse tühistamist. Euroopa Kohus jättis oma otsuses Belgia apellatsioonikaebuse rahuldamata, toetas komisjoni määrust ning teatas seoses komisjoni ja nõukogu volitustega riigiabi valdkonnas järgmist: komisjon ei ületanud riigiabi vastavuse kriteeriumide kindlaksmääramisel oma volitusi. Komisjon ei pidanud piirduma ainult oma varasema praktika kodifitseerimisega, vaid ta võis kasutada oma kogemusi uute, sealhulgas isegi olemasolevatest rangemate vastavuskriteeriumide kehtestamiseks. Nõukogu on oma määrusega (EÜ) nr 994/98 andnud komisjonile volitused teatada, et teatavat liiki abi on ühisturuga kokkusobiv, ja need teatamiskohustusest vabastada.

Väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antavat abi käsitlevat grupierandimäärust on enamikus liikmesriikides laialdaselt kasutatud. Mitmed riigid on teatanud probleemidest väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete praeguse määratluse kohaldamisel, mis tuleneb kõnealuse määratluse keerukusest. Teatavatest abimeetmetest, mida kohaldatakse väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete suhtes, teatatakse jätkuvalt, sest oletatakse, et suured ettevõtted võivad sellistest abimeetmetest kasu saada. Lisaks on komisjon märganud, et teatavates sektorites on abikavade keerukuse tõttu, nt abimeetmed lairibaühendusele, grupierandimäärusi vaeviline kohaldada.

¹² Kohtuasi C-110/03 *Belgia vs. komisjon*. 14. aprilli 2005. aasta otsus.

Komisjon on aidanud liikmesriikidel tõlgendada grupierandimääruste teatavaid sätteid ja määratlusi. Komisjoni antud abi ja liikmesriikide märkimisväärsed jõupingutused on parandanud esitatud kokkuvõtliku teabe kvaliteeti ja aidanud kaasa haldusprotsessi peaaegu tõrgeteta toimimisele.

3.3. Grupierandimäärused väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele põllumajandussektoris antava abi kohta

Komisjon märgib, et liikmesriigid on määrust (EÜ) nr 1/2004 kasutanud väga erinevalt. See võib olla tingitud sellest, et eri valitsused vajavad uue määruse kohandamiseks eri pikkusega aega, eelkõige liikmesriigid, kus olulist hulka abimeetmeid hallatakse kohalikul tasandil. Analüüsidest meetmeid, millest tuleb teatada, selgus, et kõnealune grupierandimäärus võib kasulik olla märkimisväärse hulga meetmete puhul. Erandimäärusest teatamise üheks põhjuseks võib olla oht, et abimeetmest võivad kasu saada muud kui väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted, kuid see on ebatõenäoline, sest enamikus liikmesriikides peaksid põllumajandusettevõtted vastama väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete määratlusele.

EL10 liikmesriikides võib võetud uute abimeetmete suhteliselt väikese arvu ja vaid üksikutel juhtudel erandimääruse kasutamise peamiseks põhjuseks olla erikord, mis reguleerib olemasolevat abi põllumajandussektoris.¹³ Selline olukord võib muutuda, kui aegumise klausel olemasolevate abimeetmete kohta jõustub 1. mail 2007.

Suhteliselt vähe probleeme on nimetatud seoses määruse (EÜ) nr 1/2004 kohaldamisega. Peamised probleemid seonduvad artikli 4 lõikes 8 ja artikli 7 lõikes 7 sätestatud eeskirjade tõlgendamisega, mille kohaselt kuulub kõnealuse määruse reguleerimisalasse ainult selline investeeringutoetus, mis ei ole piiratud teatavate põllumajandustoodetega. Ka artikli 4 lõike 8 säte, mille kohaselt „lihtsateks asendusinveesteringuteks“ antav abi ei ole vabastatud teatamiskohustusest, on tõstatanud küsimusi. Määruse (EÜ) nr 1/2004 alusel meetmete kohta esitatud kokkuvõtliku teabe vormides on umbes 10% neid juhtumeid, mille kohta on tekkinud kahtlus, et need ei vasta kõigile määruses sätestatud tingimustele.

3.4. Grupierandimäärused väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele kalandussektoris antava abi kohta

Kui esmalt tunti väikesed ja keskmise suurusega ettevõtteid käsitlevate uute kalandusalaste grupierandimääruste kohta vähe huvi, siis nüüd on komisjon märganud, et mitmed liikmesriigid on kõnealusest määrusest teadlikumad ja kasutavad seda rohkem. Komisjoni tehtav eelkontroll meetmete üle aitab liikmesriikidel määruse sätteid nõuetekohaselt rakendada ja neid vajadusel muuta. Teatamiskohustusest vabastatud meetmete avaldamine Internetis on kalandussektoris kaasa aidanud riigiabi kontrolli läbipaistvusele ja tõhususele.

3.5. Läbipaistvus ja järelevalve

Grupierandimääruste meetmete avaldamine

Grupierandimäärused avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas umbes kuue kuu jooksul, sest neid on vaja tõlkida 19 keelde. Lisaviivitusi esines ühinemisyärgsel perioodil. Lisaks on tekkinud küsimus, kas Euroopa Liidu Teatajas avaldamine on parim vahend läbipaistvuse tagamiseks. Asjakohasem võib ehk olla meetmete õigeaegne avaldamine Internetis autentse keeles.

¹³ Ühinemislepingu IV lisa punkt 4 „Põllumajandus“, ELT L 236, 23.9.2003, lk 798.

Eesmärgiga parandada kohe läbipaistvust, avaldab komisjon pärast 1. jaanuari 2006 esitatud kokkuvõtliku teabe vormid Internetis autentses keeles isegi siis, kui selleks seadusjärgne kohustus puudub.

Teise põlvkonna grupierandimäärustega kehtestatud lisasätted on läbipaistvust märkimisväärselt suurendanud (vt punkt 2.3).

Aastaaruanded

Rakendusmääruses sätestatud uutes aruandlusele esitatud nõuetes on kõikide riigiabimeetmete kohta küsitud teavet standardiseeritud ja lihtsustatud ning seega on andmete esitamine tehtud liikmesriikidele hõlpsamaks. Võimaldamismääruses sätestatu kohaselt on komisjon teinud teabe grupierandimääruste kohaselt rakendatud meetmete hulga ja kulude kohta liikmesriikidele CIRCA¹⁴ kaudu kättesaadavaks.

Järeleva

Konkurentsi peadirektoraat teeb oma vastutusala piires põgusat eelkontrolli kokkuvõtliku teabe täielikkuse üle. Põllumajanduse peadirektoraat uurib kokkuvõtliku teabe vorme enne rakendamist ning seega on võimalikke probleeme võimalik tuvastada varajases etapis.

Vähese tähtsusega abi määrus erineb teistest grupierandimäärustest seetõttu, et kõnealuse määruse kohaselt peab abi andev ametiasutus esmalt teavitama (võimalikku) abisaajat sellest, et ta saab vähese tähtsusega abi, ning teiseks peab abi andev ametiasutus uurima, kas abi saaja on varem vähese tähtsusega abi saanud, et kindlaks teha, ega uus abisumma ei suurenda vähese tähtsusega abi kumuleerumist üle kehtestatud ülemmäära. Määruse (EÜ) nr 69/2001 vastuvõtmisel lepidi kokku, et esimesest tingimusest võib loobuda siis, kui loodud on „keskregister“ liikmesriikide ametiasutuste antud vähese tähtsusega abi käsitleva teabe jaoks. Komisjonile teadaolevalt on sellise registri loonud vaid vähesed liikmesriigid (Slovakkia, Leedu).

Võimaldamismäärusega on suurendatud riiklike kohtute rolli. Kaebuse esitajad saavad pöörduda riiklike kohtute poole, kui nende konkurendid on saanud abi, mis ei vasta asjakohases grupierandimääruses sätestatud tingimustele. Kui riiklikud kohtud leiavad, et kriteeriume ei ole täidetud, tuleb kõnealust abi käsitleda abina, millest ei ole teatatud, koos sellest tulenevate tagajärgedega, sealhulgas abisaajatelt abi tagasinõudmine. Komisjon ei tea ühestki sellisest algatatud juhtumist.

4. JÄRELDUSED VÕIMALDAMISMÄÄRUSE KOHALDAMISE JA EDASISE ARENGU KOHTA

Kogemused on näidanud, et liikmesriigid on lihtsustatud menetluse kaudu erinevaid eesmärke taotleva 1300 abimeetme kehtestamisega võimaldamismääruse eesmärgid suuresti täitnud. Sellega on kaasnenud teatatud abimeetmete hulga märkimisväärne vähenemine, mis sellest hoolimata on võimaldanud komisjonil hakkama saada üksnes viimasest laienemisest tuleneva suurenenud töökoormusega. Siiski jätkavad mõned liikmesriigid esmajoones õigusliku selguse eesmärkidel sellistest abimeetmetest teatamist, mida saab rakendada grupierandimääruse kohaselt. Grupierandimääruste läbivaatamist ette valmistades püüab

¹⁴ CIRCA (*Communication & Information Resource Centre Administrator*) võimaldab vahetada konfidentsiaalset ja mittekonfidentsiaalset teavet komisjoni ja liikmesriikide vahel.

komisjon paranda ja selgitada mitmeid sätteid ja määratlusi ning läbi vaadata kõnealuste määruste reguleerimisala, et piirata veelgi teatamiskohustust, mille kaudu oleks tagatud, et grupierandimäärused reguleeriksid ainult neid juhtumeid, mille suhtes komisjon saab piisava kindlusega väita, et nende puhul puuduvad konkurentsiprobleemid.

Komisjon kavatseb kooskõlas riigiabi tegevuskavaga¹⁵ koondada kõik oma vastutusalasse kuuluvad olemasolevad grupierandimäärused ühte üldisesse grupierandimäärusesse ja laiendada selle reguleerimisala teatavat liiki keskkonnaabi võrra. Üldine määrus hõlmaks ka regionaalabi käsitlevat grupierandimäärust, mis võeti vastu 24. oktoobril 2006.¹⁶ Kuna õigusloomemenetlus kestab kuni 2006. aasta lõpuni, siis pikendas komisjon 2006. aasta detsembris nimetatud määruste kehtivusaega kuni 30. juunini 2008. 6. detsembril 2006. aastal võeti vastu uus grupierandimäärus sellistele väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antava abi kohta, kes tegelevad põllumajandustoodete tootmisega. Selle uue grupierandimäärusega laiendati väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antavat abi käsitleva grupierandimääruse reguleerimisala (komisjoni 12. jaanuari 2001. aasta määrus (EÜ) nr 70/2001, mida on muudetud 25. veebruari 2004. aasta määrusega (EÜ) nr 364/2004) nende väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete võrra, kes tegelevad põllumajandustoodete töötlemise ja turustamisega. Vähesese tähtsusega abi käsitlev uus määrus võeti vastu 12.12.2006.¹⁷ (A lisa).

Samuti kavandab komisjon kooskõlas riigiabi tegevuskavaga tugevdada järelevalvet, et tagada liikmesriikide tegevuse vastavus grupierandimäärustele. Selleks tuleks määrustes olevad läbipaistvust, aruandlust ja järelevalvet käsitlevad sätted põhjalikult läbi vaadata.

¹⁵ http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/reform/reform.html.

¹⁶ Komisjoni 24. oktoobri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1628/2006, mis käsitleb asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist investeringuteks ette nähtud regionaalabi suhtes (ELT L 302, 1.11.2006, lk 29).

¹⁷ Sealhulgas transpordisektoris antav abi.

ANNEX

- A** List of all (group exemption and de minimis) Regulations on the basis of the Enabling Regulation
- Commission Regulation (EC) **No 68/2001 of 12 January 2001** on the application of Articles 87 and 88 of the EC Treaty to **training aid** (OJ L 10, 13.01.2001, p. 20-29); (Press release IP/00/1415) and **No 363/2004 of 25 February 2004** amending Regulation (EC) No 68/2001 (OJ L 63, 28.02.2004, p. 20-21); (Press release IP/03/1788)
 - Commission Regulation (EC) **No 69/2001 of 12 January 2001** on the application of Articles 87 and 88 of the EC Treaty to **de minimis aid** (OJ L 10, 13.1.2001, p. 30-32); (Press release IP/00/1415)
 - Commission Regulation (EC) **No 70/2001 of 12 January 2001** on the application of Articles 87 and 88 of the EC Treaty to **State aid to SMEs** (OJ L 10, 13.01.2001, p. 33-42); (Press release IP/00/1415) and **No 364/2004 of 25 February 2004** amending Regulation (EC) No 70/2001 as regards the extension of its scope to include **aid for research and development** (OJ L 63, 28.02.2004, p. 22-29); (Press release IP/03/1788)
 - Commission Regulation (EC) **No 2204/2002 of 5 December 2002** on the application of Articles 87 and 88 of the EC Treaty to **State aid for employment** (OJ L 337, 13.12.2002, p. 3-14); (Press release IP/02/1618)
 - Commission Regulation (EC) **No 1/2004 of 23 December 2003** on the application of Articles 87 and 88 of the EC Treaty to **State aid to SMEs active in the production, processing and marketing of agricultural products** (OJ L 1, 03.01.2004, p. 1-16); (Press release IP/03/1691)
 - Commission Regulation (EC) **No 1595/2004 of 8 September 2004** on the application of Articles 87 and 88 of the EC Treaty to **State aid to SMEs active in the production, processing and marketing of fisheries products** (OJ L 291 of 14.09.2004, p. 3-11); (Press release IP/04/827)
 - Commission Regulation (EC) **No 1860/2004 of 6 October 2004** on the application of Articles 87 and 88 of the EC Treaty to **de minimis aid in the agriculture and fisheries sector** (OJ L 325, 28.10.2004, p. 4-9); (Press release IP/04/1188)
 - Commission Regulation (EC) **No 1628/2006 of 24 October 2006** on the application of Articles 87 and 88 of the EC Treaty to **national regional investment aid** (OJ L 302 of 1.11.2006, p. 29-40); (IP/06/1453 of 24/10/2006)
 - Commission Regulation (EC) **No 1857/2006 of 15 December 2006** on the application of Articles 87 and 88 of the Treaty to **State aid to small and medium-sized enterprises active in the production of agricultural products and amending Regulation (EC) 70/2001** (OJ L 358 of 16.12.2006, p.3-21); (IP/06/1697 of 6.12.2006)

- Commission Regulation (EC) on the application of Articles 87 and 88 of the Treaty to **de minimis aid**, adopted by the Commission on 12.12.2006 (IP/06/1765), state aid reform/Legislation section on Commission Web page: http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/reform/reform.html
 - Commission Regulation (EC) amending Regulations (EC) No 2204/2002, (EC) No 70/2001 and (EC) No 68/2001 as regards **the extension of the periods of application** (publication forthcoming)
- B** List of draft (group exemption and de minimis) Regulations on the basis of the Enabling Regulation
- Draft Commission Regulation (EC) on the application of Articles 87 and 88 of the Treaty to **de minimis aid in the fisheries sector** and amending Regulation (EC) No 1860/2004, (Press release IP/06/825), OJ C 276 of 14.11.2006, p. 7., available at http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2006/c_276/c_27620061114en00070013.pdf
- C** Statistical annexes

Table 1: Trend in the number of measures for which summary information forms were submitted under the State aid GER, 2001-2005, EU-25

Type of State aid group exemption regulation	Year					Total
	2001	2002	2003	2004	2005	
SME	101	123	139	149	198	710
Training	48	80	55	79	69	331
Employment	-	-	8	21	26	55
Agriculture	-	-	-	72	88	160
Fish	-	-	-	1	22	23
Total	149	203	202	322	403	1279

Note: The table excludes cases withdrawn. Figures for the EU-10 Member States are included as of 1 May 2004. Source: DG Competition, DG Fisheries, DG Agriculture

Table 2: Number of measures by Member State for which summary information forms were submitted under the State aid GER, 2001-2005

Member State	Type of block exemption regulation					Total
	SME	Training	Employment	Agriculture	Fish	
EU-25	710	331	55	160	23	1279
BE	5	23	2	3	0	33
CZ	11	1	1	2	0	15
DK	4	1	0	0	0	5
DE	96	62	9	16	0	183
EE	5	5	1	0	1	12
EL	16	2	3	1	1	23
ES	81	26	5	21	2	135
FR	6	3	2	22	0	33
IE	6	6	0	0	0	12
IT	211	89	6	39	13	358
CY	3	0	0	0	0	3
LV	4	0	0	6	0	10
LT	3	2	1	0	1	7
LU	1	0	0	0	0	1
HU	7	1	4	1	0	13
MT	5	2	2	0	0	9
NL	25	2	2	13	0	42
AT	18	7	0	8	0	33
PL	29	5	10	1	0	45
PT	1	2	0	0	0	3
SI	0	0	0	1	1	2
SK	2	1	1	0	0	4
FI	2	0	0	3	2	7
SE	0	1	1	0	0	2
UK	169	90	5	23	2	289

Note: The table excludes cases withdrawn. Figures for the EU-10 Member States are included as of 1 May 2004. Source: DG Competition, DG Fisheries, DG Agriculture

Table 3: Aid awarded under measures for which summary information forms were submitted under the State aid GER, 2005 (in million Euro)

Member States	SME	Training	Employment	Total	Total GER as percentage of total Horizontal aid
EU-25	1544	982	420	2946	7,8
Belgium	73	37	9	120	17,1
Czech Republic	44	0	-	44	11,3
Denmark	1	0	-	1	0,1
Germany	306	49	21	375	3,1
Estonia	4	0	0	4	29,1
Greece	12	0	49	61	24,6
Spain	65	34	0	100	4,6
France	43	-	2	45	0,8
Ireland	33	1	-	34	10,9
Italy	427	488	5	920	18,0
Cyprus	0	-	-	0	0,5
Latvia	3	-	-	3	11,3
Lithuania	0	0	2	2	7,9
Luxembourg	7	-	-	7	16,1
Hungary	22	0	4	26	5,7
Malta	0	0	0	0	0,6
Netherlands	4	1	0	5	0,4
Austria	77	37	-	114	20,0
Poland	75	22	305	401	62,8
Portugal	0	81	-	81	33,0
Slovakia	0	0	1	1	0,7
Finland	1	-	-	1	0,2
Sweden	-	-	5	5	0,2
United Kingdom	346	232	17	596	18,8

Source: DG Competition - Scoreboard Autumn 2006 (Table 13). Figures exclude expenditure for measures submitted under the group exemptions for agriculture and fisheries. Figures for the EU-10 Member States are included from 1 May 2004.

Useful links and addresses:

D State aid Scoreboard

Web-address:

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/studies_reports/studies_reports.html

E Web-page addresses of the publication of the GER measures in authentic language

– DG COMP:

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/register/

– DG AGRI:

http://ec.europa.eu/agriculture/stateaid/exemption/info_en.htm

– DG FISH:

http://ec.europa.eu/fisheries/legislation/state_aid/block_exemption_en.htm

F List of Commission Units responsible for GER/Contact addresses

DG COMP:

– Unit I1 - State aid Policy,

Head of Unit Alain ALEXIS, tel: +32 2 29 55303

– Unit I3 - State aid network and transparency,

Head of Unit Wolfgang MEDERER, tel: +32 2 29 53584

DG AGRI:

– Unit H2 Competition

Head of Unit Susana MARAZUELA AZPIROZ tel: +32 2 29 65725

DG FISH:

– Unit D3 – Legal issues,

Michel MORIN, tel: +32 2 29 67022

DG TREN:

– Unit A4 – Internal market and Competition,

Anna COLUCCI, tel: +32 2 29 68319

Questions and information on the Evaluation Report:

Wolfgang Mederer

European Commission

DG Competition

Unit I3 - State aid network and transparency

Rue de la Loi, 200

1000 Brussels

Belgium

E-mail to DG Competition: stateaidgreffe@ec.europa.eu